

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Participatieplan project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden versie 4.0

Fase: Nadere detaillering van het voorkeursalternatief tot en met ter inzage legging van de ontwerpbesluiten en ontwerp-inpassingsplan (januari 2021 t/m voorjaar 2022)

Versie: 4.0

Datum: 15 januari 2021

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Waarom dit plan?	3
1.2 Voor wie is dit plan?	3
1.3 Wat staat er in dit plan?.....	3
1.3 Onze contactgegevens	4
1.4 Het belang van participatie	4
1.5 Participatie in tijden van corona	4
2 Project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden.....	5
2.1 Waarom is dit project nodig?	5
2.2 Wat houdt het project in?.....	5
2.3 Randvoorwaarden regioadvies	7
3 Participatie in dit project	7
3.1 Terugblik en resultaten participatie tot nu toe	7
3.2 Planning en participatie	8
4. Ophalen van wensen, suggesties en behoeften	10
4.1 Optimalisatieproces	10
4.2 Toelichting	12
4.2.1 Afstemming met grondeigenaren, overheden en overige organisaties.	12
4.2.3 Formele inspraak.....	14
4.2.4 Delen van informatie over het project	14

1 Inleiding

1.1 Waarom dit plan?

Voor u ligt het geactualiseerde participatieplan van het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden¹. Op 14 januari 2021 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK), in overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) bekend gemaakt dat het Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden zal aansluiten in Eemshaven, via het tracé Eemshaven west. Dit heet het 'voorkeursalternatief' (VKA). Komende periode werkt TenneT samen met het Ministerie van EZK, de lokale en regionale overheden en de omgeving het voorkeursalternatief in meer detail uit. Dit leggen we vast in een ontwerp-inpassingsplan² en we bereiden de vergunningaanvragen voor.

In dit plan leest u hoe het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en TenneT u de komende periode willen informeren over en betrekken bij het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden. Voor een deel is dit vergelijkbaar met de vorige fase en voor een aantal partijen wordt de betrokkenheid intensiever en concreter. Met belanghebbenden gekoppeld aan de tracés naar Burgum en Vierverlaten stopt de betrokkenheid voor dit project, hoewel zij altijd geïnformeerd kunnen blijven worden via de nieuwsbrief of media.

In een eerdere fase van het besluitvormingsproces zijn keuzes gemaakt waarbinnen het project uitgevoerd wordt. Bijvoorbeeld de aansluiting van het windpark via een wisselstroom verbinding. Binnen het kader van deze keuzes kunnen we met elkaar in gesprek. Voor ons betekent dit dat we ons inzetten voor oplossingen die zoveel als mogelijk aansluiten bij uw belangen. U kunt (aanvullend) altijd gebruik maken van de mogelijkheid tot formele inspraak. Het volgende moment is begin 2022, wanneer de ontwerpbesluiten ter inzage gaan.

Belanghebbenden hebben behoefte aan duidelijkheid en willen begrijpen waarom iets wel of niet kan. Dat kunnen we niet altijd bieden, omdat we nog in de onderzoeksfase zitten. Veel is eenvoudigweg nog niet bekend. Bijvoorbeeld uit bodemonderzoek kan blijken dat de kabels op een bepaalde plek niet zo diep aangelegd kunnen worden als we graag zouden willen. Dat kan betekenen dat een deel van het ontwerp moet wijzigen. Waar mogelijk bieden we duidelijkheid en waar dat (nog) niet kan, zullen we uitleggen waarom niet en wanneer de duidelijkheid er naar verwachting wél is.

1.2 Voor wie is dit plan?

Dit plan is voor iedereen die graag wil weten hoe TenneT en EZK om gaan met participatie in deze fase van het project en welke participatiemiddelen we gebruiken. In dit plan leest u hoe u betrokken kunt zijn bij de verdere detaillering van het voorkeursalternatief. Omgekeerd horen we graag van u hoe u participatie graag ingevuld ziet. We bekijken dan samen op welke manier we hier het beste invulling aan kunnen geven.

1.3 Wat staat er in dit plan?

Dit plan gaat over de participatie in de periode van januari 2021 tot en met voorjaar 2022. Deze periode begint met de bekendmaking van het voorkeursalternatief (VKA) en loopt door tot en met ter inzage van de ontwerp-vergunningen en ontwerp-inpassingsplan. In deze fase wordt de kabelroute (incl. locatie voor transformatorstation) in meer detail onderzocht en uitgewerkt.

In paragraaf 2 lichten we het project kort toe en in paragraaf 3 wordt de komende fase toegelicht. Vervolgens beschrijven we in paragraaf 4 de participatie- en communicatieactiviteiten in de komende periode.

¹ We actualiseren het participatieplan minstens eens per projectfase zodat het zo goed mogelijk aansluit op de betreffende fase. Daarnaast passen we het plan aan o.b.v. reacties op het participatieplan, het contact met de omgeving, ontwikkelingen in het project, voortschrijdend inzicht en evaluatie van de voorgaande periode. De vorige drie versies van het participatieplan vindt u op de [website van Bureau Energieprojecten](#).

² Per 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking en zal inpassingsplan voortaan projectbesluit heten.

Na het lezen van het participatieplan bent u op de hoogte van de huidige stand van het project en de procedure. U weet o.a. hoe we de omgeving bij het project betrekken, hoe u kunt meedenken, waar u informatie kunt vinden en wat de volgende stappen in het proces zijn.

1.3 Onze contactgegevens

Hebt u een vraag, een suggestie of informatie die u met ons wilt delen? Wilt u meer weten over het project? Bent u nog niet bij het project betrokken en wilt u dat in het vervolg wel zijn?

Wij horen het graag en staan u met plezier te woord.

Ministerie EZK (Bureau Energieprojecten)	Tel: 070 – 37 98 979
TenneT	Tel: 0800 – 83 66 388
E-mail	tennoordenvandewaddeneilanden@netopzee.eu
Website Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) (formele stukken)	https://www.rvo.nl/ten-noorden-van-de-waddeneilanden
Website TenneT (project informatie)	www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden

Figuur 1: contactgegevens

1.4 Het belang van participatie

Het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden is belangrijk voor de verduurzaming van Nederland. Tegelijk kan het ingrijpend voor de lokale omgeving zijn. Mensen en organisaties in de omgeving krijgen te maken met het project en kunnen in hun belangen geraakt worden. TenneT gaat het project bovendien realiseren in het N2000 Waddenzee-gebied en voor een lang deel door een hoogwaardig landbouwgebied. Onze maatschappelijke taak uitvoeren met respect voor de omgeving is daarom extra belangrijk in dit project. Daarbij handelen we in de geest van de omgevingswet. We weten uit de eerste fase van dit project en uit andere projecten dat intensieve samenwerking met de omgeving veel waardevolle informatie oplevert. Dat maakt het mogelijk om rekening te houden met belangen en wensen bij de detailuitwerking. Dit leidt tot zorgvuldige keuzes en betere eindresultaten voor meer mensen. Bovendien vinden we het belangrijk om te weten welke zorgen er leven en welke vragen er zijn, zodat we hierover met elkaar in gesprek kunnen. Mogelijk kunnen we zorgen wegnemen en oplossingen vinden voor de belangrijkste vraagstukken. Dit vraagt van ons om afwegingen bij keuzes en de gevolgen daarvan inzichtelijk te maken. Belanghebbenden moeten weten wie wij zijn, wat wij doen en waarom wij dat doen en weten hoe zij hierbij betrokken kunnen zijn. We nodigen u van harte uit mee te denken, specifieke kennis in te brengen, en kritische vragen te stellen.

Bij de participatie van dit project hanteren TenneT en EZK de onderstaande uitgangspunten³. Als u vindt dat we ons hier niet of onvoldoende aan houden, dan horen we dat graag.

1. We kennen de belangen en weten wat er speelt.
2. We streven naar een oplossing met waarde voor alle partijen.
3. We nemen partijen mee in te maken keuzes en we zijn transparant over afwegingen.
4. We presenteren een helder verhaal met een duidelijke rol en verantwoordelijkheid.
5. We leveren maatwerk per project.

Figuur 5: uitgangspunten voor participatie

1.5 Participatie in tijden van corona

Participatie betekent met elkaar in contact zijn. Dat gebeurt niet alleen via mail, websites en telefoon maar vooral ook tijdens fysieke overleggen, werksessies en informatieavonden. Helaas kunnen dit soort persoonlijke ontmoetingen vanwege het coronavirus niet of slechts zeer beperkt plaatsvinden.

³ Zie de [eerste versie van het participatieplan \(periode maart – augustus 2019\)](#) voor een toelichting.

EZK en TenneT nemen de richtlijnen van het RIVM en onze eigen organisaties vanzelfsprekend in acht en organiseren naar verwachting tot eind januari 2021 geen grootschalige fysieke bijeenkomsten. Wat de situatie per daarna zal zijn, hangt af van de ontwikkelingen op het gebied van corona.

Dat betekent niet dat het participatieproces stopt. Integendeel. Net als andere organisaties gebruiken we digitale middelen zoals online vergaderen, beeldbellen en online informatiebijeenkomsten. We hebben hier de afgelopen maanden de nodige ervaring mee opgedaan. De meeste deelnemers waren gezien de situatie positief over dit alternatief en we gaan deze middelen dan ook de komende tijd inzetten. Daarnaast zijn we natuurlijk altijd telefonisch en per mail bereikbaar en is het mogelijk om persoonlijke afspraken te maken indien hier vraag naar is. Vanzelfsprekend houden we hierbij rekening met de geldende richtlijnen met betrekking tot het coronavirus.

Op deze manier verwachten we ondanks de beperkingen voor fysiek contact het participatieproces met u en andere betrokkenen toch op een zorgvuldige manier voort te kunnen zetten. Als u hier suggesties, opmerkingen, zorgen of vragen over heeft, dan horen we dat natuurlijk graag!

2 Project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden

2.1 Waarom is dit project nodig?

Door het gebruik van olie, aardgas en kolen warmt de aarde op en verandert ons klimaat. Om dit tegen te gaan, stapt Nederland over op schone energie uit wind, zon en aardwarmte. In de Routekaart Windenergie op zee 2030 heeft het kabinet vastgelegd dat in 2030 voor ruim 11 Gigawatt (GW) aan windparken op zee is gebouwd en op land is aangesloten. Dit is 40% van het huidige elektriciteitsverbruik in Nederland. Het project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden maakt hier deel van uit.

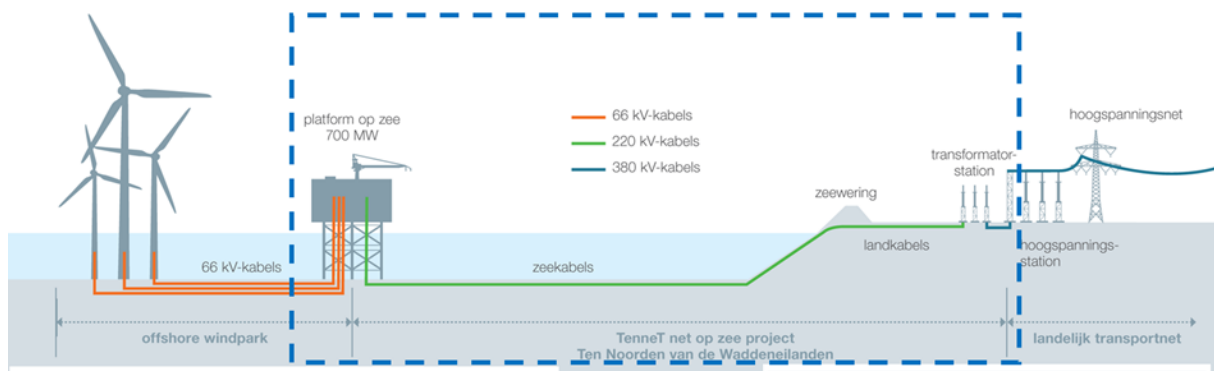
2.2 Wat houdt het project in?

In het windenergiegebied Ten noorden van de Waddeneilanden wordt een windpark gebouwd met een vermogen van 700 megawatt. Voor het transporteren van deze duurzame energie naar land is een ondergrondse hoogspanningsverbinding nodig. In MER fase 1 zijn drie aansluitlocaties (Burgum, Vierverlaten en Eemshaven) en negen verschillende routes (tracéalternatieven genaamd) onderzocht. De minister van EZK heeft op 14 januari 2021 de keuze bekend gemaakt voor het tracé Eemshaven west⁴. Deze keuze is gemaakt op basis van de informatie in de integrale effectenanalyse (IEA), het regioadvies, reacties uit de omgeving en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

⁴ Zie voor meer achtergronddocumentatie de website <https://www.rvo.nl/ten-noorden-van-de-waddeneilanden>

De verbinding bestaat uit verschillende onderdelen (zie figuur 2):

- Op een platform op zee komt de energie van de windturbines samen.
- Via ondergrondse wisselstroom kabels in de zeebodem en op land vindt het transport van de energie naar één van de aansluitlocaties plaats.
- Op land is een bovengronds transformatorstation nodig om de stroom om te zetten in stroom geschikt voor het landelijke hoogspanningsnet. Benodigde oppervlakte is ca. 3,5 hectare (ha) (plus 2 ha tijdelijk werkterrein) op maximaal 6 km van het aansluitstation.
- Vervolgens sluit TenneT het transformatorstation met een ondergrondse verbinding aan op het bestaande hoogspanningsstation.

Figuur 2: schematische weergave onderdelen hoogspanningsverbinding Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden

Het tracé Eemshaven west loopt zo'n 85-90 kilometer door de Noordzee en Waddenzee en via de oostelijke punt van Schiermonnikoog naar land; waarbij rekening gehouden wordt met het defensiegebied, scheepvaart, visserij en vergunde en zoekgebieden voor zandwinning. Het tracé loopt vervolgens parallel aan de kust op land richting het oosten naar de Eemshaven. Dit VKA raakt de gemeenten Schiermonnikoog en Het Hogeland.

Eemshaven is een logisch aansluitpunt voor de kabels van windparken op zee: het is nu al een energieknooppunt van Noord-Nederland en overheden en bedrijfsleven willen windenergie gebruiken om hun duurzaamheidsambities verder in te vullen. Het tracé gaat door dunbevolkt gebied en is ten opzichte van een aantal andere tracés technisch minder complex. Qua kosten is het tracé een middenmoter.

Echter gaat het tracé door ongeveer 35-40 kilometer hoogwaardige agrarische gronden, waarbij de mogelijke effecten van verzilting een belangrijk aandachtspunt zijn. Ook het doorkruisen van Natura 2000-gebied de Waddenzee vereist een nauwkeurige inpassing. Om deze doorkruising te verkleinen, en om rekening te houden met een kabelcorridor voor mogelijke toekomstige windparken op zee, is het tracé als gepresenteerd in de IEA ("IEA-lijn" in figuur 3) geoptimaliseerd ("geoptimaliseerd tracé" in figuur 3).

Ten aanzien van het transformatorstation zijn voor de route Eemshaven west twee opties mogelijk in het Eemshavengebied: de locatie Waddenweg en de Middenweg. Beide locaties lijken nu erg gelijkwaardig en worden komende maanden verder uitgewerkt. Aan de hand van deze uitwerking zal een keuze gemaakt worden voor het beste stationslocatiealternatief.

Figuur3: Voorkeursalternatief Eemshaven west en mogelijke stationslocaties in de Eemshaven.⁵

2.3 Randvoorwaarden regioadvies

Op 2 oktober 2020 hebben de lokale en regionale overheden ('regiopartijen') het definitieve regioadvies naar de minister verstuurd. Vervolgens is het regioadvies op 6 oktober door de regiopartijen online gepubliceerd. In het regioadvies adviseren de dertien betrokken overheden de minister om te kiezen voor een aansluiting van NOZ TNW in Eemshaven. De regiopartijen zijn van mening dat het tracé Eemshaven oost het meest rekening houdt met de lokale belangen, ruimtelijke inpassing en kwaliteit. Echter, vanwege de technische complexiteit en lastige vergunbaarheid van dit tracéalternatief adviseren de regiopartijen de minister om Eemshaven west als VKA te overwegen, indien rekening gehouden wordt met de door de regio voorgestelde randvoorwaarden. De minister heeft bij het maken van zijn keuze een brief gestuurd aan de lokale en regionale overheden waarin hij een reactie geeft per randvoorwaarde. Zijn reactie heeft bepaald hoe wij met deze randvoorwaarden omgaan in het project NOZ TNW en is te lezen in zijn reactie op het regioadvies via de website van Bureau Energieprojecten⁶.

3 Participatie in dit project

3.1 Terugblik en resultaten participatie tot nu toe

De periode van dit participatieplan volgt op de fase van juni 2020 t/m oktober 2020 waarin de effecten van de verschillende tracéalternatieven voor de nieuwe hoogspanningsverbinding en locaties voor het transformatorstation zijn onderzocht. Deze resultaten zijn beschreven in MER fase 1 en de integrale effectenanalyse (IEA). In de IEA hebben we meerdere tracéalternatieven voor het NOZ TNW onderzocht. Voor elk tracéalternatief zijn de meest onderscheidende effecten en aandachtspunten op een rij gezet aan de hand van vijf thema's: milieu, omgeving, techniek, kosten en toekomstvastheid.

Vanaf 15 maart 2020 hebben deze bijeenkomsten vanwege het coronavirus online plaatsgevonden. De verslagen van de werksessies kunt u vinden op:

www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/overige-pagina-s/publicaties. Hier vindt u ook de verslagen van andere bijeenkomsten zoals een bijpraatsessie met natuur- en milieuorganisaties en de

⁵ Om te voorkomen dat zich in het zoekgebied ruimtelijke ontwikkelingen voordoen die het gebied minder geschikt maken voor de verwezenlijking van de beoogde bestemming, is samen met de minister van BZK een voorbereidingsbesluit genomen. Voor het gebied waar het besluit geldt betekent dit dat er tijdelijk beperkingen kunnen gelden voor de bouw en aanleg van (bouw)werken, alsmede gebruik van gronden en bouwwerken.

⁶ De reactie van de minister op het regioadvies kunt u vinden via: <http://www.rvo.nl/ten-noorden-van-de-waddeneilanden>

bijpraatsessie over landbouw gerelateerde thema's. In het voorgaande participatieplan kunt u een overzicht vinden welke partijen hiervoor betrokken zijn.

De opgehaalde informatie in het participatieproces is gebruikt als input voor MER fase 1 en de IEA. Er is informatie opgehaald over de kenmerken en de ontwikkelingen van het plangebied, aandachtspunten van de tracéalternatieven en belangen/zorgen vanuit de omgeving. Ook heeft het participatieproces in de fase voor NRD geleid tot het toevoegen van vier routes aan de te onderzoeken tracéalternatieven: Burgum oost, Vierverlaten west, Eemshaven midden en Eemshaven oost.

In de periode van 8 juni 2020 tot en met 6 juli 2020 is het mogelijk geweest om een reactie op de IEA (met het MER fase I als bijlage) in te dienen. Hier zijn vierenvestig reacties op binnengekomen. De antwoorden op deze reacties kunt u vinden in de Nota van Antwoord IEA NOZ TNW op de website van Bureau Energieprojecten⁷.

Naast deze reactieperiode hebben overleggen op ambtelijk en bestuurlijk niveau met de bevoegde gezagen (ministeries, gemeenten, provincies, Rijkswaterstaat en Waterschappen) plaatsgevonden, zijn werksessies georganiseerd met bevoegd gezagen en belanghebbenden partijen op zee en land en zijn een Webinar⁸ en verdiepende digitale vragensessies voor geïnteresseerden georganiseerd om de IEA resultaten toe te lichten.

3.2 Planning en participatie

Dit participatieplan blikt terug en kijkt vooruit naar de periode tot en met de terinzagelegging van de ontwerpbesluiten en het ontwerp-inpassingsplan.

Participatie wordt in deze fase op de volgende manieren ingevuld:

- Afstemming met grondeigenaren, overheden en overige organisaties
- Formele inspraak
- Delen van algemene informatie over het project

In hoofdstuk 4 vindt u een toelichting bij deze punten.

Onderstaande tabel geeft de planning van het project en ons voorstel voor contactmomenten voor de periode van dit participatieplan (januari 2021 – voorjaar 2022) en een vooruitblik tot de terinzagelegging van de definitieve besluiten en het inpassingsplan. We horen graag van u waar u aanvullingen ziet. Een toelichting hoe we komen tot een definitief tracé en welke werkgroepen daarnaast worden opgericht kunt vinden in hoofdstuk 4.

Wanneer O.b.v. de huidige planning	Wat	Toelichting
15 januari 2021	Geactualiseerde versie van het participatieplan is beschikbaar (dit is de versie die u nu leest)	Hebt u vragen, opmerkingen of suggesties voor het participatieproces? Neem dan contact met ons op. Zie hiervoor par 1.3
januari 2021	Digitale informatiebijeenkomst(en)	Op deze avond kunt u informatie over het project krijgen. TenneT en EZK zijn aanwezig om toelichting te geven en vragen te beantwoorden.
januari – november 2021	Overleggen met bevoegd gezagen	De bevoegde gezagen (=vergunningverlenende partijen) geven aan wat de indieningsvereisten voor de vergunningen zijn. De bevoegd gezagen voor dit project zijn: - Ministerie van IenW

⁷ De Nota van Antwoord IEA NOZ TNW kunt u vinden via de [website van Bureau Energieprojecten](#).

⁸ Via onze projectwebsite kunt u het [Webinar terugkijken](#).

		<ul style="list-style-type: none"> - Ministerie van LNV - Rijkswaterstaat Zee en Delta Rijkswaterstaat Noord-Nederland - Waterschap Noorderzijlvest - Gemeente Het Hogeland - Gemeente Schiermonnikoog - Provincie Groningen - Provincie Fryslân <p>De Rijkscoördinatierегeling wordt door het ministerie van EZK uitgevoerd.</p>
januari 2021	Keuze voor locatie van het transformatorstation	Belanghebbenden worden hierover geïnformeerd. De locatie zal tevens bekend gemaakt worden via de media, website en digitale nieuwsbrief.
januari – april 2021	Betredingstoestemming voor grond- en bodemonderzoek langs het kabeltracé op land	<p>TenneT gaat in gesprek met grondeigenaren en beheerders over de betreding van hun gronden. Afspraken daarover worden vastgelegd in een betredingstoestemming.</p> <p>Grondeigenaren zijn onder andere: Waterschap Noorderzijlvest, gemeente Het Hogeland, Groningen Seaports, agrariërs, bedrijven en particulieren.</p>
februari – zomer 2021	Grond- en bodemonderzoeken op land. Langs het hele tracé, vanaf de kruising met de dijk tot aan de aansluiting op het hoogspanningsnet	De omgeving en betrokken partijen worden hierover geïnformeerd.
januari 2021 – zomer 2021	Onderzoeken op zee	<p>Kabel- en leidingeigenaren in de buurt van het tracé worden geïnformeerd over de onderzoeken. Het gaat bijvoorbeeld om leidingen van NGT en datakabels van Tycom.</p> <p>Afstemming over veiligheid van de scheepvaart en visserij vindt plaats via reguliere kanalen.</p>
januari – zomer 2021	<p>Detailering van het kabeltracé op zee en op land.</p> <p>O.a.: onderzoek in het kader van technische haalbaarheid, omgevingsaspecten en milieueffecten</p>	<p>Raadplegen en afstemmen met betrokken partijen: gesprekken over belangen plus informatie-uitwisseling met partijen op zee en op land, zoals de Kustwacht, Rijkswaterstaat, het Waterschap Noorderzijlvest, gemeente Schiermonnikoog, gemeente Het Hogeland, Provincie Groningen, LTO Noord, Groningen Seaports, bedrijven in de omgeving, omwonenden, natuur- en milieuorganisaties, kabel- en leidingeigenaren op land, visserij en op zee en andere belanghebbenden.</p> <p>In de periode tussen januari 2021 en zomer 2021 is het mogelijk om op het huidige tracé aanpassingen door te voeren (zie hoofdstuk 4 voor deze optimalisatierondes). Het meest actuele tracé is publiek beschikbaar via de Projectatlas op de website www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneiland en.</p> <p>Hierover zal t.z.t. ook berichtgeving plaatsvinden</p>

		via de vaste kanalen zoals de digitale nieuwsbrief.
Najaar 2021	Ambtelijk en bestuurlijk overleg over het (voor)ontwerp-inpassingsplan	Overleg met gemeente Het Hogeland, gemeente Schiermonnikoog, provincie Groningen, provincie Fryslân, Waterschap Noorderzijlvest en Rijkswaterstaat. De gemeenteraden worden met een brief geïnformeerd over de stand van zaken. Indien gewenst volgt een (digitale) presentatie in de gemeenteraden, waarin een reactie gegeven kan worden op de plannen.
eind 2021	Indienen van de vergunningaanvragen	In de maanden voorafgaand aan het indienen van de vergunningaanvragen voert TenneT overleg met de bevoegde gezagen (de vergunningverlenende partijen) over de vergunningaanvragen
februari 2022 – maart 2022	Onderstaande stukken liggen ter inzage: <ul style="list-style-type: none"> - Ontwerp-inpassingsplan - Ontwerpbesluiten (ontwerpvergunningen) - Onderliggend: milieueffectrapport (MER fase 1 en fase 2) 	U kunt een zienswijze indienen op de ontwerpbesluiten en het ontwerp-inpassingsplan. Hoe en wanneer dat precies kan, wordt t.z.t. toegelicht de website, in huis-aan-huis bladen en in nieuwsberichten. Door u in te schrijven voor de nieuwsbrief van TenneT wordt u hiervan automatisch op de hoogte gehouden. De stukken liggen 6 weken ter inzage.
maart 2022	Openbare (online) informatiebijeenkomst(en)	Op deze avond kunt u informatie over het project krijgen. TenneT en EZK zijn aanwezig om toelichting te geven en vragen te beantwoorden.
zomer 2022	Start van het traject voor het afsluiten van Zakelijk Recht Overeenkomsten	Met alle grondeigenaren wordt een Zakelijk Recht Overeenkomst afgesloten over gebruik van de grond boven de kabels. Afspraken tussen deze partijen en TenneT worden juridisch vast gelegd.
zomer 2022	Ter inzage legging van de definitieve vergunningen, inpassingsplan en bijlagen	U kunt beroep instellen tegen het inpassingsplan en de vergunningen (mits u eerder een zienswijze heeft ingediend). De stukken liggen 6 weken ter inzage.

Figuur 4: Planning en participatie

4. Ophalen van wensen, suggesties en behoeften

4.1 Optimalisatieproces

Tussen de bekendmaking van het voorkeursalternatief (januari 2021) en het definitief aanvragen van de vergunningen (eind 2021) is er de tijd om te komen tot een definitief tracé, gedragen door belanghebbenden. Het proces om te komen tot een definitief tracé noemen we optimaliseren. Optimalisaties komen voort vanuit wensen en behoeften van omgevingspartijen, grondeigenaren, omwonenden, regiopartijen, kabels- of leidingeigenaren of ander belanghebbenden. Een optimalisatie kan gaan over een tracéwijziging, maar ook om een aanpassing van de uitvoeringsmethodiek, een aanpassing op de bodem- en veldonderzoeken, de milieuonderzoeken, of de vergunningen. Ook kunnen wensen en behoeften uit de omgeving leiden tot punten die meegegeven moeten worden aan de toekomstige aannemer(s). Het wel of niet meenemen van al deze wensen, suggesties en behoeften is een puzzel waarin TenneT en EZK niet iedereen tegemoet kunnen komen; zeker als er tegenstrijdige wensen van omgevingspartijen zijn. Het uitgangspunt is om helder te communiceren over verwachtingen, uitgangspunten en afwegingen die gemaakt worden.

Figuur 6: Weergave van het optimalisatieproces.

Om wensen, suggesties en behoeften tijdig op te halen en te onderzoeken of we deze mee kunnen nemen of niet zijn er tussen januari 2021 en zomer 2021 optimalisatierondes ingericht. In deze optimalisatierondes zullen verschillende activiteiten plaatsvinden: bijeenkomsten met themagerichte werkgroepen, gesprekken met grondeigenaren, één-op-één gesprekken. Wensen en suggesties worden van grof naar fijn opgehaald. Hoe verder in het optimalisatieproces, hoe minder grote wijzigingen nog doorgevoerd kunnen worden. In de eerste ronde zal de focus dan ook voornamelijk op grote wijzigingen liggen, die van invloed kunnen zijn op de milieu- en bodem- en veldonderzoeken. Dit gaat bijvoorbeeld over een kruising met kabels en leidingen op zee; of over de ligging van het tracé buiten huidige kavels. Wensen of suggesties betreft aanlegmethoden worden in de eerste en tweede ronde opgehaald en besproken. Uiteindelijk zal in het najaar van 2021 het tracé definitief gemaakt worden, waarna eind 2021 de vergunningen aangevraagd worden.

Hieronder ziet u een weergave van omgevingspartijen die wij nu in beeld hebben. Ontbreekt u en wilt u ook met ons gesprek? Neem dan contact met ons op.

Figuur 7: betrokken stakeholders (omgevingspartijen)

4.2 Toelichting

4.2.1 Afstemming met grondeigenaren, overheden en overige organisaties

Afstemming over detaillering met overheden en overige organisaties

TenneT en EZK hebben nauw contact met een groot aantal professionele partijen. Op land zijn dat bijvoorbeeld LTO Noord, de Natuur en Milieu Federatie en Groningen Seaports. Op zee zijn dat bijvoorbeeld de Kustwacht, de visserijsector, Stichting de Noordzee en de Waddenvereniging. Daarnaast kruisen we zowel op zee als op land een groot aantal kabels en leidingen, of infrastructuur, van onder andere NGT, Gasunie en ProRail. We hebben afstemming over raakvlakken, gedeelde belangen, tegengestelde belangen, wensen en eisen van deze partijen en maken hier afspraken over. Op land bijvoorbeeld over de inrichting van thematische werkgroepen, de onderzoeken, aanlegmethode; maar ook over waar het tracé komt te liggen en het herstel na de werkzaamheden. Op zee spreken we bijvoorbeeld over de natuur effecten en hoe deze gemitigeerd kunnen worden en over veiligheid van de scheepvaart tijdens en na de werkzaamheden.

Er zijn verschillende werkgroepen opgericht die ten minste éénmaal per optimalisatieronde bijeenkomen.

- **Werkgroep Landbouw:** In de werkgroep landbouw komen de volgende onderwerpen aan bod: optimalisatie tracé (ligging en aanlegmethode), cultuurtechnische standaard, verzilting, agrarische waarden en de wijze waarop deze thema's onderzocht worden. Om deze onderwerpen uit te werken en te bespreken wordt een bestuurlijke werkgroep opgericht en verschillende sub werkgroepen. Hieraan nemen LTO Noord, het Waterschap Noorderzijlvest, gemeente Het Hogeland, provincie Groningen, TenneT en het ministerie van LNV deel. Bij sub werkgroepen kunnen ook specialisten aansluiten. Tevens nemen via LTO Noord afgevaardigde grondeigenaren deel.

- *Werkgroep Natuur en milieu:* In de werkgroep natuur en milieu houden we natuur- en milieuorganisaties en regiopartijen op de hoogte van lopende (ecologische) onderzoeken en gaan we in gesprek over de optimalisatie van het tracé. Ook vragen we natuur- en milieuorganisaties om vanuit hun gebiedskennis en expertise mee te denken over de mogelijke kansen die de aanleg van de kabels van het project kan bieden voor natuur. Daarnaast zullen we in kleinere groepjes en in individuele gesprekken dieper in gaan op verschillende thema's, zoals de kruising met Schiermonnikoog, de kwelders en de akkervogelgebieden. In deze thematische overleggen zullen ook specialisten aansluiten.

De definitieve uitwerking van de werkgroepen wordt afgestemd met deelnemende partijen.

Naast de werkgroepen vinden met partijen die met project te maken krijgen ook één-op-één overleggen plaats. We bepalen samen hoe vaak overleg nodig is en waar dit over moet gaan. Wij benaderen een groot aantal partijen zelf. Als we geen contact met u opnemen en u wilt wel graag in gesprek, dan horen we dat graag. Als meerdere partijen over hetzelfde onderwerp in gesprek willen, is overleg in een grotere groep mogelijk.

In gesprek met overheden en bevoegde gezagen

TenneT en EZK hebben diverse reguliere overleggen met de betrokken overheden en bevoegde gezagen:

- *Ambtelijk oftewel regio-overleg en bestuurlijk overleg:* Tijdens het hele planproces organiseren EZK en TenneT regio-overleggen met de betrokken regionale en lokale overheden op ambtelijk niveau. Daarnaast vindt rondom de procedurele mijlpalen overleg met de bestuurders plaats. Deze overleggen gaan over een diversiteit aan onderwerpen, zoals de doorkruising van de Waddenzee of verzilting.
- *Vergunningenoverleg:* Alle vergunningverlenende instanties nemen deel aan dit overleg. In dit overleg worden eisen voor de vergunningen besproken.
- *Informereren van de gemeenteraad/Provinciale Staten/dagelijks bestuur:* Om de gemeenteraad goed geïnformeerd te houden, ontvangen zij bij belangrijke mijlpalen een brief met een update van de projecten van TenneT in de regio. Indien gewenst geven TenneT en EZK een toelichting tijdens de raadsvergadering. Dit gebeurt ongeveer twee keer per jaar.
- *Communicatiewerkgroep:* Sinds juni 2019 is er de regionale communicatiewerkgroep gestart. Naast EZK en TenneT nemen de communicatieadviseurs van de betrokken overheden hieraan deel. Zo komen we nog beter te weten wat er lokaal speelt, welke vragen en zorgen er leven, hoe we daar in de communicatie op in kunnen spelen en hoe we de omgeving het beste kunnen bereiken.

Afstemming over onderzoeken op land met grondeigenaren

Tot de zomer 2021 voert TenneT bodemonderzoeken uit in de Noord-Groningse kuststrook. Het bodemonderzoek maakt o.a. duidelijk hoe geschikt de bodem is voor het aanleggen van de ondergrondse kabels en welke aandachtspunten er zijn. De Noord-Groningse polders zijn benoemd als hoogwaardig landbouwgebied en verziltingsgevoelig. Om rekening te houden met de belangen van de landbouwsector wordt aanvullend op de reguliere bodem- en veldonderzoeken die TenneT uitvoert een extra onderzoek uitgevoerd om verziltingseffecten beter in beeld te brengen. Dit wordt gedaan op basis van aanbevelingen uit de eerste fase van het (bureau) verziltingsonderzoek. Deze aanbevelingen worden zoveel mogelijk doorgevoerd in bodem- en veldonderzoeken. De resultaten van het onderzoek worden gedeeld in de werkgroep Landbouw.

Om de bodem- en veldonderzoeken uit te voeren is toestemming nodig van de grondeigenaren. Grondeigenaren die lid zijn van LTO Noord zullen vooraf door hen geïnformeerd worden over het proces en deelname hieraan. Daarnaast ontvangen zij én de overige grondeigenaren een brief van TenneT om een betredingstoestemming overeen te komen. In deze betredingstoestemmingen worden wederzijdse afspraken opgenomen met betrekking tot de onderzoeken en het betreden van het land.

4.2.3 Formele inspraak

Tussen februari 2022 en maart 2022 is het volgende formele inspraakmoment. Elke belanghebbende kan dan een zienswijze indienen op het ontwerp-inpassingsplan en/of de ontwerpbesluiten. Dit is een reactie op de ontwerpstukken die ter inzage liggen. U kunt met argumenten aangeven waar u het niet mee eens bent of welke informatie volgens u mist. Op basis van de zienswijze kan EZK besluiten om aanpassingen in het project te doen. Alle zienswijzen worden anoniem verzameld in een document en beantwoord in de Nota van Antwoord. Hierin staat op welke manier de zienswijze is meegenomen in het project. De Nota van Antwoord en alle andere stukken worden gepubliceerd op de website van Bureau Energieprojecten⁹. Als u een zienswijze heeft ingediend en u vindt dat hier onvoldoende mee is gedaan, kunt u in beroep gaan. In figuur 4 staat op welke momenten u een zienswijze of beroep kunt indienen.

4.2.4 Delen van informatie over het project

Er zijn verschillende manieren waarop wij informatie over het project delen. Uw opmerkingen, vragen en suggesties naar aanleiding van onze informatie en onze manier van communiceren zijn altijd van harte welkom.

Websites

Het project heeft twee websites:

- <https://www.netopzee.eu/tennoordenvandewaddeneilanden/>. Dit is de projectwebsite met o.a. informatie over het project (wie, wat, waar & waarom), nieuwsberichten en onze contactgegevens. Ook kunt u hier de Projectatlas vinden, waar u het tracé kunt bekijken en vragen en suggesties kunt indienen.
- <https://www.rvo.nl/ten-noorden-van-de-waddeneilanden>. Hier vindt u informatie over de procedure, de besluitvorming en de formele documenten die gedurende de procedure beschikbaar zijn komen. U vindt hier documenten zoals de NRD, de IEA, het MER fase 1 en de participatieplannen.

Ook is er de website www.windopzee.nl met informatie van de Rijksoverheid over windenergie op zee, de windparken en de elektriciteitskabels die vanuit de windparken aan land komen.

Projectatlas

Via [de projectwebsite kunt u terecht op de Projectatlas](#). Op de Projectatlas kunt u het tracé in detail bekijken en verschillende milieuthema's op de kaart zien. Ook kunt u vragen en suggesties indienen, waar u binnen vijf werkdagen een antwoord op krijgt.

Digitale nieuwsbrief

Regelmatig versturen we een digitale nieuwsbrief met nieuws over het project en de procedure. U kunt zich hiervoor inschrijven via het [aanmeldformulier](#) via de projectwebsite.

Informatiebrieven/ansichtkaarten voor grondeigenaren, bedrijven & andere belanghebbenden

Soms versturen we in een bepaald gebied informatiebrieven of ansichtkaarten over een specifiek onderwerp of een activiteit zoals een informatiebijeenkomst. De adressen halen we uit het kadaster en de brieven worden bezorgd 'Aan de bewoners van dit adres'.

Informatieavonden

Op verschillende momenten houden wij informatieavonden, bijvoorbeeld bij de ter inzagelegging van documenten waar inspraak op mogelijk is. Deze avonden zijn voor iedereen toegankelijk en u kunt hier terecht met al uw vragen, informatie krijgen of ter plekke een zienswijze indienen. Of dit een digitale of fysieke bijeenkomst is, is afhankelijk van de dan geldige RIVM richtlijnen in verband met het corona-virus.

⁹ [Website Bureau Energieprojecten](#)

Advertentie in dag- en huis-aan-huisbladen

We informeren lokale en regionale media en pers met nieuwsberichten over het project zodat zij hier (desgewenst) aandacht aan kunnen besteden. Voor de formele en informele reactiemomenten, plaatsen we advertenties in huis-aan-huisbladen zodat de informatie zeker geplaatst wordt.

Ook zetten overheden, waaronder gemeenten en provincies geregeld hun communicatiemiddelen en/of social mediakanalen in om ter aanvulling op onze middelen nieuws over het project bij bedrijven, organisaties, omwonenden en andere belanghebbenden bekend te maken. Denk bv. aan gemeentepagina's in huis-aan-huisbladen, websites, Facebookpagina's en nieuwsbrieven.

Informatiecentrum

De TenneT-projecten in Groningen hebben een gezamenlijk informatiecentrum in Eemshaven. Mensen kunnen hier terecht met vragen en voor informatie. Het informatiecentrum is gevestigd in Nijlicht kantorencomplex te Schildweg 16, Eemshaven. In verband met de corona-maatregelen is het informatiecentrum gesloten. Via onze website en de digitale nieuwsbrief wordt u op de hoogte gehouden wanneer het informatiecentrum weer open gaat.